

มองไอดอล (Idol) ผ่าน BNK 48

Perspective on Idols through BNK 48

วันที่ได้รับบทความ 12 มีนาคม 2564

วันที่แก้ไขบทความ 16 มิถุนายน 2564

วันที่ตอบรับบทความ 21 มิถุนายน 2564

กันต์ธนัน คำดี*

Kanthanun Dumdee

อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์**

Adipon Euajarusphan

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อเพื่อสำรวจ ทบทวนความหมายของคำว่า “ไอดอล” ในยุคที่ค่านิยมถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือยบนโลกออนไลน์ โดยมุ่งเน้นแสดงให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความหมาย ความเป็นมาของไอดอล และอิทธิพลของไอดอลในประเทศไทย รวมถึงบทวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะของไอดอลประเทศเกาหลี ไอดอลประเทศญี่ปุ่น และไอดอลประเทศไทย BNK48 (บีเอ็นเคโฟร์ตีเอต) พบว่า ลักษณะของไอดอลทั้ง 3 ประเทศที่มีความเหมือนกันมากที่สุดมีอยู่สองประการด้วยกัน คือ 1. เข้าวงการตั้งแต่อายุยังน้อย และ 2. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และยังมีลักษณะอื่นๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของไอดอลแต่ละประเภท โดยไอดอลประเทศเกาหลีมีลักษณะสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ 1. หน้าตาดีมีความพิถีพิถันระดับเอเชีย (รูปร่างหน้าตา

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Graduate Student, Master of Arts Program in Cultural Heritage and Creative Industries
Management College of Innovation, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand
Email foracutekittendream@gmail.com

** อาจารย์ ดร. ประจำวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Lecturer, Dr., College of
Innovation, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand, *Corresponding author,
Email adiponman@gmail.com

ผิวพรรณที่ขาวเอเซียส่วนใหญ่ชื่นชอบ คือ ใบหน้าเรียวเล็กมีจมูกปากคิ้วคางรับกัน และผิวขาวนํ้านม) 2. ร้องเพลงเพราะ 3. เต็มเก่ง 4. เมื่อเปิดตัวมาแล้วถือว่าเป็นศิลปินโดยสมบูรณ์แบบ และ 5. ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติสูง ในขณะที่ไอดอลจากประเทศญี่ปุ่นมีคุณลักษณะสำคัญ 7 ประการในการประกอบสร้างให้เป็นไอดอลที่เป็นเอกลักษณ์ในแบบญี่ปุ่น กล่าวคือ 1. ชายได้ในระยะยาว 2. เน้นความธรรมชาติ 3. มีการแข่งขันภายในวงสูง 4. ต้องเป็นแบบอย่างของความพยายาม 5. มีกิจกรรมในฐานะไอดอลมากมาย 6. ไอดอลถูกสนับสนุนให้มีมากกว่า 1 อาชีพ และ 7. คอนเสิร์ตคือเวทีสำหรับฝึกฝน และไอดอลไทย (BNK48) เนื่องจากรับเอาวัฒนธรรมไอดอลมาจากวง AKB48 (เอเคบีไฟร์ตีเอต) ซึ่งเป็นวงพี่สาวจากประเทศญี่ปุ่นจึงมาความคล้ายคลึงกับไอดอลญี่ปุ่นหลายประการ คือ 1. เข้าวงการตั้งแต่อายุน้อย 2. เน้นความธรรมชาติ 3. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด 4. มีการแข่งขันภายในวงสูง 5. ต้องเป็นแบบอย่างของความพยายาม 6. มีกิจกรรมในฐานะไอดอลมากมาย

คำสำคัญ: ไอดอล, BNK48

Abstract

This article begins with the aims to explore and revisit the definition of the term “idol” which is frequently used in the online world. The primary focus of this article is to explore the definition and background of idols, and influence of idols in Thailand, as well as a comparative analysis of the characteristics of Korean, Japanese, and Thai idols (BNK48). It was found that the mutual characteristics of the

idols from the 3 countries were: (1) joining the entertainment industry at a young age and (2) being subjects under strict rules and regulations. However, there are some characteristics that are unique to each group of idols. The key characteristics of Korean idols include: (1) being good-looking according to Asian beauty standards, (2) being a good singer, (3) being a good dancer, (4) being considered a professional artist after debut, and (5) having received high international recognition. On the contrary, idols from Japan were found with 7 key unique attributes including: (1) being idolized for a long term, (2) having an emphasis on natural values, (3) having a high level of internal competition within an idol's group, (4) having to be a model of hardworking, (5) having roles in various activities as an idol, (6) being encouraged to have more than one occupation at a time, and (7) each of their performance is viewed as a platform for training. As for Thai idols (BNK48), since adopting idol culture from AKB48, a sister group from Japan, they were found with several similarities with Japanese idols. The characteristics of Thai idols include: (1) joining the entertainment industry at a young age, (2) having an emphasis on natural values, (3) being subjects under strict rules and regulations, (4) having a high level of internal competition within an idol's group, (5) having to be a model of hardworking, and (6) having roles in various activities as an idol.

Keywords: idol, BNK48

บทนำ

ไอดอล คำจำกัดความแบบกว้าง หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นแบบอย่างในด้านใดด้านหนึ่งให้กับบุคคลคนนั้น โดยมีการอธิบายความหมายของคำศัพท์ ‘idol’ ว่าเป็นรูปเคารพทางศาสนาหรือบุคคลที่ผู้คนชื่นชมและอาจดูเหมือนบุคคลคนนั้นจะชื่นชมมากจนนำไปบูชา (Vocabulary.com, 2020) คำว่าไอดอลมาจากภาษาฝรั่งเศสโบราณ คำว่า ‘idole’ ที่แปลว่า “เทพเจ้าอันกริด” ในภาษากรีกเองก็มีคำที่มีความหมายถึงไอดอลเหมือนกันคือคำว่า ‘eidolon’ แปลว่า “การสะท้อนในน้ำหรือกระจก” หากมองในทางศาสนา ไอดอลไม่ใช่เทพเจ้าที่แท้จริง แต่เป็นตัวแทนของรูปเคารพ หรือวัตถุที่ผู้คนใช้เคารพบูชาโดยเป็นส่วนหนึ่งในศาสนาของพวกเขา (Cambridge Dictionary, 2020) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ไอดอล คือ บุคคลหรือสิ่งบางสิ่งที่ถูกให้ความรักและชื่นชมอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นคนดัง นักร้อง นักแสดง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการอื่นๆ นักเขียน นักกีฬา ยูทูปเบอร์ ก็สามารถถูกเรียกว่าไอดอลได้เช่นเดียวกัน

ความเป็นมาของไอดอลที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทย

ลักษณะของไอดอลเกาหลีใต้และการยืมลำดับในสังคมไทย

คำว่า ‘ไอดอล’ ถูกรู้จักอย่างกว้างขวางในประเทศไทยโดยแพร่กระจายผ่านศิลปินเกาหลีเสียส่วนใหญ่ เพราะคลื่นวัฒนธรรมเกาหลีหรือที่เรียกกันว่า ‘ฮันรยู’ ที่พัดพากระแสความนิยมเข้ามาเมื่อหลายสิบปีก่อน (2544) กับภาพยนตร์ยัยตัวร้ายกับนายเจ็มเจ็ม (My Sassy Girl) โดยมีเพลงประกอบภาพยนตร์อย่างเพลง I Believe ที่ขับร้องโดย ชินซิงฮุน เป็นเพลงเกาหลีเพลงแรกๆ ที่เข้ามาสู่สายตาการฟังเพลงเกาหลีของคนไทย เรื่อยมาจนซีรีส์เรื่องแดงก็มอมนางแห่งวังหลวง ปุพรมฐานแฟนคลับให้คุ่นชินและนิยมชมชอบกับวัฒนธรรมเกาหลี (ชนารัตน์ ยิ้มฉ่าง และ พรทิพย์ เย็นจะบก, 2557) กระทั่งไอดอลเกาหลีเริ่มยืมลำดับ

เมื่อการเข้ามาของ ‘เทพเจ้าแห่งโลกตะวันออก’ อย่าง ศิลปิน ‘ดงบังซุนกิ’ ในปี พ.ศ. 2548 – 2549 คำว่าไอดอลในยุคแรกที่เข้ามาในประเทศไทยนั้นจะอยู่ภายใต้คำว่า ‘ศิลปินเกาหลี’ หรือ ‘นักร้องเกาหลี’ เสียส่วนใหญ่ ดงบังซุนกิ เป็นศิลปินเกาหลีกลุ่มแรกที่เข้ามาจัดคอนเสิร์ตที่ประเทศไทย โดยคอนเสิร์ตในครั้งนั้นมีชื่อว่า “TVXQ! Rising Sun Live in Bangkok 2006” ที่จัดขึ้นที่ อิมแพคอารีนา เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2549 ด้วยจำนวนคนดูราว 13,000 คน (MytaeMin, ม.ป.ป.) จนเมื่อศิลปินเกาหลีแผ่ร้าววัฒนธรรมจนยืนลำต้นได้สำเร็จ จึงออกดอกออกผลปูทางให้กับศิลปินเกาหลีกระทั่งปัจจุบันและรู้จักกันในนามไอดอลที่เป็นแบบอย่างให้กับแฟนคลับ คำว่าไอดอลหลังไหลเข้ามาและเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นในกลุ่มของวัยรุ่นและแพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางเรื่อยมา เมื่อพูดถึงไอดอล วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ก็จะนึกถึงศิลปินเกาหลีที่เด่นเก่ง เย่าวัย นำแพชั่น และเสียงร้องที่มีเอกลักษณ์ บ้างหวานจับใจ บ้างก็ทรงพลังเกินวัย สอดคล้องกับที่หนังสือพิมพ์เดอะแวนคูเวอร์ออบเซอร์เวอร์ vancouverobserver.com (2012) ระบุว่า ไอดอลเกาหลีได้ตามแบบฉบับต้องมีลักษณะสามประการ คือ เย่าวัยจนเหลือเชื่อ (incredibly young), ดูดี (good looking) และสามารถส่งเสียงให้เกินจริงได้ (able to carry a melodramatic note) บุคคลที่จะเป็นไอดอลแบบประเทศเกาหลีได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอย่างหนักให้เป็นนักร้อง มีภาพลักษณ์ที่ดี ส่งผลให้ค่ายต้นสังกัดได้รับเงินจากไอดอลในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยอดขายดาวน์โหลดเพลง อัลบั้ม แพชั่น ผลิภัณฑ์เครื่องสำอาง สามารถเป็นสินค้าได้ตั้งแต่ศิระจรดปลายเท้า และเป็นแรงบรรดาลใจให้กับผู้คนจำนวนมาก เหล่านี้คือลักษณะของผู้ที่ถูกเรียกว่า ‘ไอดอลเกาหลี’

เหตุที่เมื่อพูดถึงไอดอล คนไทยจะนึกถึงไอดอลเกาหลีมากกว่าไอดอลญี่ปุ่นก็เพราะว่าการแพร่กระจายของไอดอลเกาหลีในประเทศไทย เป็นการแพร่กระจายมาจากศิลปินป๊อปแดนซ์เกาหลีได้ ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นแพร่กระจายวัฒนธรรม

ญี่ปุ่นมาที่ประเทศไทยผ่านการ์ตูน อนิเมะ และศิลปินเพลงร็อกอย่างวงเอ็กซ์เจแปน X-Japan แต่ความจริงแล้วประเทศญี่ปุ่นเองก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีวัฒนธรรมโอดอลที่เข้มแข็งไม่แพ้วัฒนธรรมอื่นๆ ในประเทศ เหตุที่ประเทศญี่ปุ่นไม่ใช่ศิลปินป๊อปแดนซ์ ออกขายสร้างรายได้เข้าประเทศเพราะวงการดนตรีของประเทศญี่ปุ่นเองมีความแข็งแกร่งและสร้างมูลค่าได้มากมายอยู่แล้ว อีกทั้งวัฒนธรรมด้านอื่น สามารถสร้างรายได้ๆ มากและเป็นที่ยอมรับกว่า ในขณะที่วงเอ็กซ์เจแปน เป็นวงดนตรีที่มีความเป็นเอกลักษณ์และความสามารถที่โดดเด่นจนมีชื่อเสียงและโด่งดังจากผู้ที่ชื่นชอบและชื่นชอบที่มีอยู่ทั่วโลก (ภิญญพัณฑ์ พจนะลาวัฒน์, 2559)

ลักษณะของโอดอลญี่ปุ่นและการมาถึงของโอดอลญี่ปุ่นในสังคมไทย

โอดอลญี่ปุ่นถูกพูดถึงอย่างแพร่หลายในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา มากขึ้น (2560) ผ่านศิลปินกลุ่ม BNK48 (บีเอ็นเคโฟร์ตีเอต) ที่ซื้อลิขสิทธิ์แฟรนไชส์มาจากประเทศญี่ปุ่นโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาได้กล่าวไปข้างต้นว่าประเทศญี่ปุ่นเองก็มีวัฒนธรรมโอดอลที่เข้มแข็งมาอย่างยาวนานในประเทศ สิ่งที่แตกต่างกับโอดอลประเทศเกาหลีใต้ก็คือ โอดอลญี่ปุ่นมักเน้นตอบสนองความต้องการและขายผลงานเพลงและผลงานต่างๆ ให้กับคนในประเทศเป็นหลักโดยมีตลาดเพลงที่ใหญ่ และมีชาร์ตเพลงที่น่าเชื่อถือที่เรียกว่า ‘ออริคอน ชาร์ต’ (generasia.com, n.d.) อีกทั้งความเป็นโอดอลในแบบญี่ปุ่นอาจไม่ถูกจำกัดกับหลายๆ วัฒนธรรมเมื่อเทียบกับโอดอลประเทศเกาหลีใต้ที่มีกลิ่นไอของความเป็นตะวันตกที่ทำให้ผู้คนทั่วไปคุ้นชินมากกว่าโอดอลประเทศญี่ปุ่นที่มีจุดขายคือความน่ารัก ความพยายาม ความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาในแบบโอดอลหญิง หรือความธรรมชาติที่มีเสน่ห์ในแบบโอดอลชายที่ไม่จำเป็นต้องมีหน้าตาแบบพิมพินิยม เช่น จมูกโด่ง หรือน้ำแพชชั่น โอดอลในรูปแบบของประเทศญี่ปุ่นยังแยกย่อยไปได้อีกหลากหลายสาย เช่น สายวาไรตี้ สายร้อง สายตลก (โอดอลที่มีรูปร่างหน้าตาที่ดึงดูดมากๆ จนทำให้ผู้ที่รับชมการแสดงในครั้งแรกหลงใหล) เป็นต้น โอดอลในแบบญี่ปุ่นจึงไม่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายใน

หม่วยรุ่นไทย จึงทำให้มีเพียงกลุ่มบางกลุ่มที่ชื่นชอบเท่านั้นถึงจะติดตามหรือรู้จัก
นิยามของคำว่าไอดอลญี่ปุ่นจะแตกต่างจากไอดอลเกาหลีได้อยู่บ้าง ตรง
ที่เน้นความเป็นธรรมชาติมากกว่า การเต้นที่ไม่จำเป็นต้องแข็งแรงเทียบเท่าไอดอล
เกาหลีได้ และนิยมผลักดันให้ไอดอลของตนโดยเฉพาะไอดอลชายกระจายตัวไป
ยังสังกัดต่างๆ เพื่อเป็นนักแสดง พิธีกร เพื่อกระจายความนิยมออกไปเป็นวงกว้าง
สู่สายตาแม่บ้านญี่ปุ่นที่มักเป็นแม่บ้านอยู่กับบ้านเพื่อเลี้ยงลูกแต่เป็นกลุ่มที่มีกำลัง
ทรัพย์กำลังสนับสนุนจำนวนมาก ในขณะที่ไอดอลหญิงมีกิจกรรมที่หลากหลาย
เช่น กิจกรรมจับมือ ตีมือ ถ่ายรูปคู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างกำลังใจให้กับ
แฟนคลับชายที่ส่วนใหญ่รับหน้าที่ออกจากบ้านทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว และ
ยังสามารถถ่ายแบบที่เน้นเซ็กซี่ได้เพื่อบ่งบอกถึงการเติบโตและความงามในแบบผู้
หญิง อีกทั้งไอดอลญี่ปุ่นยังนิยมการจัดคอนเสิร์ตทั้งเล็ก กลาง ใหญ่ กันเป็นประจำ
เพื่อพบปะแฟนเพลง ให้ความบันเทิง รวมไปถึงจนถึงเป็นเวทีฝึกซ้อมสำหรับศิลปิน
หรือเด็กฝึกที่ต่างจากไอดอลประเทศเกาหลีใต้ที่ถือว่าเมื่อเปิดตัวเป็นศิลปินแล้วก็
จะถูกผลักดันออกจากคำว่าเด็กฝึกโดยสิ้นเชิง แต่ในวัฒนธรรมของไอดอลญี่ปุ่นโดย
เฉพาะไอดอลหญิงนั้น ถือว่าการเลื่อนขั้นจากเด็กฝึกเป็นศิลปินถือเป็นก้าวหนึ่งใน
การศึกษาและเปิดโอกาสให้ตนได้ศึกษาการร้อง การเต้น การแสดง การถ่ายแบบ
ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นกว่าตอนเป็นเด็กฝึก เมื่อจุดสิ้นสุดของความเป็นไอดอลมา
ถึงจึงนิยมเรียกว่า ‘การจบการศึกษา’ โดยหมายถึงตนนั้นได้จบการศึกษาจากโรง
เรียนไอดอลแล้วนั่นเอง

ไอดอลในแบบญี่ปุ่นจึงหมายถึง เด็กหนุ่มหรือเด็กสาวที่มีหน้าตาน่ารัก
หรือหล่อเหลาหรือมีความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ในแบบของตนเอง มีความ
สามารถ ทางด้านดนตรี การแสดง การถ่ายแบบ ทำให้เป็นที่นิยมชมชอบในด้าน
ใดด้านหนึ่ง และสามารถทำไอดอลเป็นอาชีพได้ เรียกว่า ‘อาชีพไอดอล’ โดยส่วน
มากผู้ที่ทำอาชีพไอดอลได้ยืนยวนนั้นมักจะเป็นผู้ชายในสังคมญี่ปุ่น เพราะผู้หญิงมี

การแข่งขันที่สูง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างตัวตนหรืออายุที่มีมิดเดิลสแควร์รุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ได้อย่างรวดเร็ว โดยเหตุที่ผู้ชายในสังคมญี่ปุ่นทำอาชีพไอดอลได้ยืนยาวกว่านั้นส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นที่มีแม่บ้านอยู่กับบ้านเป็นจำนวนมาก หน้าที่ของผู้หญิงที่ตนต้องทำหลังแต่งงาน ระยะเวลาอายุที่มีข้อจำกัดของผู้หญิงในการใช้ความสาวทำกิจกรรมอื่นๆ นอกจากอาชีพไอดอล เช่น การคบหากับชายที่ตนรัก (ซึ่งทำไม่ได้เมื่อเป็นไอดอล เพราะไอดอลหญิงต้องได้รับการสนับสนุนจากแฟนคลับผู้ชาย และความบริสุทธิ์ไร้มลทินถือเป็นเสน่ห์ที่สำคัญของไอดอลหญิง)

การเข้ามาของไอดอลญี่ปุ่นสู่สังคมไทยถูกแทรกซึมเรื่อยมาผ่านกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ ของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย โดยเฉพาะงาน Japan Expo Thailand เป็นการเข้ามาในรูปแบบที่ไม่ได้รับความนิยมในวงกว้างเทียบเท่ากับอนิเมะหรือมังงะ แต่ถูกแทรกซึมเรื่อยมาและเป็นที่รู้จักเฉพาะกลุ่มคนที่ติดตามไอดอลญี่ปุ่นหรือชื่นชอบไอดอลญี่ปุ่น งาน Japan Expo Thailand ในแต่ละปีมักเชิญไอดอลญี่ปุ่นเข้ามาจัดกิจกรรมในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ความร่วมมือ การค้า และความบันเทิง ของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย เชื่อมวัฒนธรรมญี่ปุ่นและวัฒนธรรมไทยผ่านผู้ร่วมงานโดยการใช้ไอดอลในการดึงดูด

ภายในงาน Japan Expo Thailand มีการสลับเปลี่ยนหมุนเวียนเชิญไอดอลที่มีชื่อเสียงในประเทศญี่ปุ่นเข้ามาสลับเปลี่ยนหมุนเวียนในแต่ละปีเรื่อยมา ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกจากวง Morning Musume (มอร์นิงมูซูเมะ) สมาชิกจากวง Berryz Kobo (เบร์รี่ชีโคโบ) สมาชิกจากวง °C-ute (คิวต์) เป็นต้น โดยตั้งแต่ปี 2015 – 2019 เป็นช่วงเวลาแห่งความโด่งดังของวงไอดอลหญิงอย่าง AKB48 (เอเคบีโฟร์ตีเอต) ที่แผ่กิ่งก้านความนิยมและอัตลักษณ์ของไอดอลญี่ปุ่นไปทั่วทั้งเอเชีย ไม่เว้นแม้กระทั่งประเทศไทย Japan Expo Thailand ในช่วง 5 ปี ข้างต้น ได้พา AKB48 ที่กำลังโด่งดังมาพบปะกับแฟนเพลงชาวไทย (Mojihed, 2559)

เป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกับการก่อตั้งวงน้องสาวต่างประเทศวงที่สองอย่าง BNK48 ในปี 2016 (2559) พอดี ความสัมพันธ์ระหว่าง 48 Groups จึงมีส่วนเกี่ยวข้องของการเข้ามาบิณฑบาตของไอดอลญี่ปุ่นในสังคมไทยรองมาจากความนิยมดั้งเดิมที่มีมาอยู่ก่อนหน้า

การเข้ามาของไอดอลญี่ปุ่นถูกแทรกซึมเรื่อยมาโดยเริ่มจากกลุ่มแฟนคลับที่มีความเหนียวแน่นแต่อาจจะไม่ได้มีจำนวนมาก ถูกสนับสนุนเรื่อยมาอย่างค่อยเป็นค่อยไปต่างจากอาหารญี่ปุ่น หนังสือการ์ตูน หรือ อนิเมะ ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเข้าใจและเข้าถึงมากกว่า ในด้านการเป็นที่รู้จักอาจจะน้อยกว่าคอสเพลย์ เสียด้วยซ้ำไป กระทั่งคำว่าไอดอล ที่หมายถึงไอดอลในแบบวัฒนธรรมญี่ปุ่นจริงๆ เข้ามาบิณฑบาตจริงๆ ในสังคมไทย คือการมาถึงของ BNK48 วงไอดอลสัญชาติไทยที่รับเอาวัฒนธรรมไอดอลญี่ปุ่นที่เรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเข้ามาสร้างพื้นที่ ทำความรู้จัก เผยแพร่ความเป็นไอดอลญี่ปุ่นสู่สังคมไทยจนเกิดปรากฏการณ์มากมายในช่วงระยะเวลาหนึ่งไม่ว่าจะเป็น BNK48 ห้างแตก, คุณก็เสี่ยงตาย Fever, ผู้คนแน่นขนัดในการต่อแถวซื้อสินค้า BNK48 หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมจับมือ เป็นต้น

โดยหลังจากที่ BNK48 เข้ามาบิณฑบาตในสังคมไทย คำว่า ‘ไอดอล’ ที่มักถูกชวนให้นึกถึง ‘ศิลปินเกาหลีใต้’ ที่เข้ามายืนลำต้นก่อนหน้าเริ่มถูกเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เมื่อพูดถึงคำว่าไอดอลจึงไม่ได้ถูกโยงเข้ากับภาพลักษณ์ของไอดอลหรือศิลปินเกาหลีใต้โดยปริยายเหมือนแต่ก่อน หากแต่ ไอดอล ได้สร้างภาพจำใหม่ให้เกิดขึ้นกับสังคมไทยคือกลิ่นอายของความสดใสในรูปแบบวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่เพิ่มเข้ามา

มาถึงตรงนี้ ไอดอลเกาหลีและไอดอลญี่ปุ่นจึงมีความละม้ายคล้ายกันแต่ก็ไม่เหมือนกันเสียทีเดียว ด้วยรูปแบบวัฒนธรรมประเพณี ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาสามารถสร้างความแตกต่างให้กับไอดอลในแต่ละประเทศได้ ถึงแม้ประเทศเกาหลี

และประเทศญี่ปุ่นจะมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันแต่ก็ยังมีหลายสิ่งที่แตกต่างกันทำให้
เกิดความแตกต่างกันในหลายๆ เรื่อง ไม่เว้นแม้แต่ไอดอล

ลักษณะและความเป็นมาของไอดอลไทย

ในประเทศไทย คำว่า ไอดอล ได้ยืมถึขึ้นในช่วงหลังที่ผ่านมา (2559-2563)
ในช่วงต้นของการเริ่มมีอินเทอร์เน็ตเรามากได้ยืมคำว่า ‘เน็ตไอดอล’ เป็นส่วนใหญ่
โดยมีความหมายว่า ผู้ที่เป็นแบบอย่างและมีอิทธิพลในโลกอินเทอร์เน็ต หรือ ผู้ที่
เป็นแบบอย่างที่ตั้งมาจากโลกอินเทอร์เน็ต แตกต่างจากดาราศิลปินสมัยก่อนที่ต้อง
ได้รับการชักชวนจากผู้ที่มีอิทธิพลหรือผู้ที่ต้องการผลักดันโดยเรียกว่า ‘แมวมอง’
ดังที่ โพร ศกสิทธิ์ นวรุโร ศิลปิน อดีตนักร้องดูโอที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกเรียก
ว่าเน็ตไอดอลในยุคแรกๆ ได้เคยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเน็ตไอดอลในยุคแรกเริ่มที่เกิด
ขึ้นมาในประเทศไทย โดยให้ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์รายการคลับฟรายเดย์โชว์
ออกอากาศวันที่ 8 กรกฎาคม 2560 โดยนักแสดงสาว โพร ศกสิทธิ์ นวรุโร ได้ให้
ความหมายของคำว่าเน็ตไอดอลในสมัยนั้นไว้ กล่าวคือ

“ถ้าสมัยนั้น เราไม่ต้องทำอะไรเลย ไม่มีแอฟแต่งรูปอะไรทั้งนั้นอะคะ ก็คือ
เน้นความธรรมชาติซะส่วนใหญ่ หน้าก็อาจจะแต่งไม่เยอะด้วยซ้ำอะคะ ก็แค่ทาปาก
กับทาแก้ม อะโรยแป้งบ้างอะคะ”

กระทั่งพิธีกรรายการ ภูวนาท คุณผลิน ได้ถามคำถามเกี่ยวกับความหมาย
เน็ตไอดอลว่า

“ตอนนั้นเราก็ อยู่ดีๆ ก็ เน็ตไอดอล ในยุคนั้น คือคนยังมีความเข้าใจใน
เรื่องนี้เล็กน้อยมาก”

โพรจึงให้คำตอบว่า

“คือจริงๆ แล้วเริ่มจากพี่ชายโพรคะ ชื่อพี่ทุคะ เค้าจะเป็นคนที่ชอบเล่น
เกี่ยวกับพวกเทคโนโลยีโซเชียล ยุคนั้นจะมีไฮไฟท์ แล้วพี่ชายโพรเป็นคนทำให้ แล้ว
ก็เวลาโพรไปถ่ายโฆษณา ถ่ายแบบ พี่ชายก็ตามไปด้วย แล้วก็ไปถ่ายรูปโพร แล้วก็

เอามาลงไฮไฟท์คะ แล้วก็มีคนเห็น แล้วก็ชื่นชอบ ก็เลยนำรูปของเราไปลงตามเว็บต่างๆ คนก็เลยรู้จักกันมากขึ้น ... พอวันหนึ่งเพื่อนมาบอก โฟร์ มีไฮไฟท์ด้วยหรอ ไม่รู้จัก คืออะไร อะไรอย่างเงี้ยอะคะ เค้กก็บอกว่า เนี่ย ตอนเนี่ย กำลังเป็นที่พูดถึงมากเลยน้า ไฮไฟท์ของโฟร์”

นอกจากนี้โฟร์ยังยอมรับอีกว่า งานในวงการบันเทิงที่มีเข้ามาในช่วงแรกเป็นผลมาจากการที่เขาคือเน็ตไอดอลมาก่อน ทำให้มีงานถ่ายโฆษณา ถ่ายแบบ และโด่งดังในการเป็นนางเอกมิวสิกวิดีโอเพลงเพื่อนสนิท ของ ศิลปิน เอ็นโดรฟิน จากนั้นจึงได้เป็นนักร้องดูโอ้ในนาม โฟร์ มด ก่อนจะกลายเป็นศิลปินเดี่ยว ที่มีชื่อเสียงมาจนกระทั่งปัจจุบัน

คำว่าเน็ตไอดอล เป็นที่นิยมเรื่อยมา โดยใช้เรียกวัยรุ่นหน้าใหม่โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีชื่อเสียงในโลกออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็น แพท ฌภาดา ต้นตระกูล, เบเบ้ ธันย์ชนก ฤทธิธาดา, เต๋ย จรินทร์พร จุนเกียรติ กระทั่งเข้าสู่ยุคต่อมาที่คำว่าเน็ตไอดอลถูกทำให้ลดทอนชื่อเสียงลง โดยคนที่มีนิสัยและการวางตัวเป็นขบถต่อสายตาของคนในสังคมลุกขึ้นมาทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทำให้ตนมีชื่อเสียงและเรียกตัวเองว่าเน็ตไอดอล คำว่าขบถที่อยู่ภายในบริบทนี้ ผู้ศึกษาอธิบายได้ว่า คือ บุคคลธรรมดาที่เข้ามามีชื่อเสียงผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยประพฤติตัวต่างจากเน็ตไอดอลที่ขายความสวยหรือความน่ารักให้ผู้คนทั่วไปได้ชื่นชอบและก้าวขึ้นมามีชื่อเสียงในวงการบันเทิง โดยกลุ่มคนเหล่านี้แสดงข้อขัดแย้งตรงข้ามทางการประพฤติที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น นุ่งน้อยห่มน้อยกอดรัดกับคนรัก การวางท่าหรือมีกิริยาที่ไม่เหมาะสมรวมไปจนถึงการใช้วาจาที่มีระดับภาษาที่ยุคหนึ่งสมัยหนึ่งคนในสังคมเห็นว่าไม่ดีและลดทอนคุณค่าหรือก่อให้เกิดการปฏิบัติตามที่ผิดของผู้รับชม เป็นขบถต่อสังคมในด้านการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี

กระทั่งปัจจุบันภาพลักษณ์ของเน็ตไอดอลเปลี่ยนไปจากเดิมอีกครั้ง เมื่อผู้ที่ก้าวเข้ามาเพื่อสร้างชื่อเสียงในโลกดิจิทัลมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้ง

ความชอบ การศึกษา และพฤติกรรมต่างๆ ทำให้เน็ตไอดอลบางคนเรียกตัวเองว่าอินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) หรือผู้สร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ฉีกออกจากภาพลักษณ์ของการเป็นเน็ตไอดอลที่ประพุดิตัวขบถในอดีต โดยส่วนมากคำว่าอินฟลูเอนเซอร์มักใช้กับเน็ตไอดอลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมาจากเว็บไซต์ยูทูป เว็บไซต์สำหรับเผยแพร่วิดีโอ เป็นสื่อใหม่ที่ได้รับคามนิยมจนทำให้สื่อดั้งเดิมต้องปรับตัวไปทั่วโลก

อย่างที่คุณศึกษาได้กล่าวไปข้างต้นว่า บุคคลธรรมดาเมื่อก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัลและใช้พลังอำนาจของสื่อในการเผยแพร่ข้อมูล ต่างคนก็ต่างมีความชอบ ความสามารถที่แตกต่างกันออกไปในการนำเสนอ บุคคลที่มีความรู้หันมาสร้างรูปแบบการนำเสนอวิดีโอของตนเองมากมาย หลายศาสตร์ หลายแขนง ภาพลักษณ์ที่ดีของเน็ตไอดอลจึงกลับมาอีกครั้ง เพียงแต่ในครั้งนี้ นิยามคำว่าเน็ตไอดอลไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่มีหน้าตาน่ารัก ถ่ายรูปสวยดูเป็นธรรมชาติ ในมุมมองความคิดแบบดั้งเดิมอีกต่อไป เน็ตไอดอลได้หมายรวมถึงผู้ที่มีความสามารถ มีผู้ติดตาม มีศาสตร์บางศาสตร์ที่สามารถดึงดูดแฟนคลับให้มาติดตามในความสนใจและความสามารถของเน็ตไอดอลคนนั้นๆ นิยามคำว่าเน็ตไอดอลในปัจจุบันจึงหมายถึงผู้ที่มีชื่อเสียง มีผู้ติดตาม ในโลกดิจิทัล สามารถนำเอาอิทธิพลของโลกดิจิทัล อิทธิพลของความเป็นโลกาภิวัตน์ มาใช้ประโยชน์ หารายได้ หรือขับเคลื่อนบางสิ่งบางอย่างออกไปได้อย่างกว้างขวาง บางครั้งอาจเรียกตนเองหรือถูกเรียกว่าอินฟลูเอนเซอร์ก็ได้

คำว่าไอดอลที่เกิดขึ้นมาในประวัติศาสตร์ของคนไทยจึงไม่ได้เป็นคำที่เกิดขึ้นมาเอง ทว่าเป็นการหยิบยืมมาจากวัฒนธรรมของประเทศที่แพร่กระจายมาสู่ประเทศไทยและถูกรับไว้ จะคำว่าเน็ตไอดอลก็ดีหรืออินฟลูเอนเซอร์ก็ดี ดูจะมีโครงข่ายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับไอดอล แต่เน็ตไอดอลหรืออินฟลูเอนเซอร์เองก็ไม่ได้มีความหมายตรงตัวถึงไอดอล นิยามของคำว่าไอดอลในประเทศไทยยังยึดอยู่กับภาพของคนหรือกลุ่มคนที่มีความสามารถทางการร้องเพลง เต้น หรือแฟชั่น มากกว่า

เช่น ไอตอลเกาหลี จนกระทั่งเกิดความเปลี่ยนแปลงในการให้ความหมายของ ไอตอลไทยเกิดขึ้นจากกลุ่มศิลปินหญิง BNK48 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของคำว่าไอตอล ที่เปลี่ยนแปลงไปใหม่โนความคิดของคนในกลุ่มสังคมไทย

มองไอตอลผ่าน BNK 48

เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 มีการเปิดอดิชั่นขึ้น มีผู้สมัครทั้งสิ้น 1,357 คน กระทั่งคัดเหลือ 29 คน และมี 1 คน ย้ายมาจาก AKB48 คือ อธิษัตรีระ รวมทั้งสิ้นมี BNK48 รุ่นแรกทั้งสิ้น 30 คน โดยมีสมาชิกที่อายุน้อยที่สุดคือ ชัทจิง (สวีชญา ขจรรุ่งศิลป์) โดยตอนนั้นเธอมีอายุเพียงแค่ 13 ปี 1 เดือน 29 วัน วง BNK48 ได้เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2560 โดยซิงเกิ้ลแรกมีชื่อว่า “อยากจะได้พบเธอ” และโด่งดังเป็นที่รู้จักทั่วไปในประเทศไทยกับซิงเกิ้ลที่ 2 นั่นก็คือเพลง “คุกกี้เสียงหาย” (BNK48.com, 2559)

ด้วยกระแสตอบรับที่ดีเกินคาด วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2560 จึงเปิดให้ อดิชั่นสมาชิกรุ่นที่ 2 มีผู้สมัครจำนวน 10,782 คน และสุดท้ายมีสมาชิกที่ได้รับคัดเลือก 27 คน โดยมีการเปิดตัวเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2561 ในครั้งนี้มีสมาชิกที่อายุน้อยที่สุดคือ นิกี้ วรินทร์รัตน์ ยลประสงค์ อายุ 13 ปี ทำให้ในเวลานั้นนิกี้เป็นสมาชิกที่มีอายุน้อยที่สุดในวง BNK48 (ก.ค. 2563) (BNK48.com, 2560)

กระทั่งเมื่อวันอังคารที่ 9 สิงหาคม 2563 ได้มีการเปิดตัวสมาชิก BNK48 รุ่นที่ 3 จำนวน 19 คน ที่ BNK48 The Campus เดอะมอลล์ บางกะปิ โดยสมาชิก รุ่นที่ 3 อยู่ในช่วงอายุ 12 -21 ปี ทำให้ในตอนนี (สิงหาคม 2563) BNK48 มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 62 คน โดยมี ภาริตา ริเริ่มกุล หรือ โมนต์ สมาชิก BNK48 รุ่นที่ 3 ที่มีอายุน้อยที่สุดในการผ่านคัดเลือกในครั้งนี้ โดยมีอายุ 12 ปี ซึ่งทำให้โมนต์มีอายุน้อยที่สุดในวง ณ ขณะนี้ (9 สิงหาคม 2563) (BNK48.com, 2563) และเป็นสมาชิกที่เข้าวง BNK48 ด้วยอายุน้อยที่สุดตั้งแต่มีการก่อตั้งวงมา

ปัจจุบัน ในปี 2563 (2020) เมื่อยุคโลกาภิวัตน์ได้ทำหน้าที่จนเต็มประสิทธิภาพ โลกใบใหญ่ถูกลดย่อให้เล็กลง ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้ อย่างง่ายดายมากยิ่งขึ้น นับวันความเป็นโลกาภิวัตน์จะสร้างความคุ้นชินให้กับคนทั่วโลกโดยที่เราเองก็ไม่สามารถจินตนาการออกได้ คำว่าไอดอลเริ่มหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบและถูกแสดงให้เห็นว่าไอดอลนั้นฉีกออกไปจากคำว่าเน็ตไอดอลโดยสิ้นเชิง ความนิยมและคำว่าไอดอลหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยไม่ว่าจะมาจากไอดอลเกาหลี หรือ มาจากไอดอลญี่ปุ่นก็ตาม ยิ่งการประสบความสำเร็จของวง BNK48 วงน้องสาวต่างประเทศวงที่สองของวง AKB48 จนก่อกำเนิดให้มิวน้องสาววงใหม่ขึ้นอย่าง CGM48 โดยเป็นวงน้องสาวต่างประเทศวงแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยด้วยกันโดยก่อตั้งวงขึ้นมาเพื่อตั้งถิ่นฐานประจำภาคเหนือ นั่นก็คือ เชียงใหม่ แสดงถึงการประสบความสำเร็จอย่างยิ่งยวดในการทำหน้าที่ของไอดอล ส่งผลให้เกิดเหล่าแฟนคลับเป็นจำนวนมากในประเทศไทย ซึ่งมีด้วยกันหลากหลายช่วงอายุ ตั้งแต่ คนมีอายุ วัยทำงาน วัยรุ่น รวมไปถึงเด็กๆ อีกทั้งคำว่าไอดอลที่เกิดขึ้นในประเทศไทยกำลังเข้าใกล้คำว่าไอดอลที่เกิดในประเทศญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น โดยอธิบายได้ว่า การกระจายวงน้องสาวไปยังภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศในลักษณะนี้เป็นลักษณะของไอดอลประเทศญี่ปุ่นที่เลียนแบบทีมเบสบอลที่ประจำอยู่ภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ เช่น AKB48 ที่มิวน้องสาวกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ SKE48 ประจำเมืองนะโงะยะที่เขตชากาเอะ ก่อตั้งในปี 2008, NMB48 ประจำจังหวัดโอซาก้าที่เขตนัมบะ ก่อตั้งในปี 2010, HKT48 ประจำจังหวัดฟูกุโอกะหรืออีกชื่อหนึ่งคือฮากาตะ ก่อตั้งในปี 2011, NGT48 ประจำจังหวัดนิงะตะ ก่อตั้งในปี 2015, STU48 ประจำภูมิภาคเซโตอูจิ โดยมีเรียเตอร์ตั้งอยู่บนเรือสำราญซึ่งเดินทางผ่าน 7 จังหวัดในแนวภูมิภาคเซโตอูจิ ก่อตั้งในปี 2017

อีกทั้งสิ่งที่ทำให้คำว่าไอดอลที่ถูกใช้ในสังคมไทยเข้าใกล้เชื่อมโยงกับมโนภาพของไอดอลญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น กล่าวคือ มีเด็กที่เพิ่งเริ่มจะเป็นวัยรุ่นก้าวเข้ามา

ทำงานในวงการบันเทิงมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้ออกดีซันเข้ามาเป็น CGM48 (ซีจีเอ็มโพรี่ ดีเอต) ประจำภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ในรุ่นที่ 1 มีอายุน้อยสุดอยู่ที่ 12 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่ รวินดา อลัน (เจย์ดา), เคียล่า ซื่อหยุน คุ (เคียล่า), ภัทรธิดา จงประสาน เกียรติ (ฟ้าใส) และมีเด็กสาวที่สนใจเข้าร่วมออกดีซันเพื่อเป็นไอดอล มากกว่า 3,500 คน (ผู้จัดการออนไลน์, 2562)

อีกทั้งการรักษาภาพลักษณ์ให้ดูสดใสไร้มลทิน การแข่งขันภายในวง ความพยายามของสมาชิกในการถูกเลือกให้เป็นเซมบัตสึ

(เซมบัตสึ (选拔) หมายถึงสมาชิกที่ถูกเลือกให้เป็นตัวแทนของวงเพื่อโปรโมทเพลงหลักที่ปล่อยออกมาช่วงนั้นๆ ด้วยความที่ไอดอลวง BNK48 มีสมาชิกมากมาย ทำให้เวลาเลือกสมาชิกเพื่อออกซิงเกิลในการโปรโมทเพลงมีจำนวนจำกัด จึงเกิดการเรียกผู้ที่ได้รับเลือกให้ออกซิงเกิลหลักในแต่ละครั้งว่าเป็นสมาชิกเซมบัตสึ อธิบายได้ว่า เซมบัตสึเป็นสมาชิกที่ได้รับเลือกให้มีส่วนร่วมในซิงเกิลนั้นๆ โดยแต่ละซิงเกิลก็จะมีจำนวนสมาชิกเซมบัตสึที่ต่างกันออกไปแล้วแต่เพลงนั้นๆ ส่วนมากจะอยู่ที่จำนวน 16 คน ซึ่งผู้ที่จะเป็นเซมบัตสึได้นั้นสามารถมาได้จากหลายช่องทางด้วยกัน เช่น การเลือกตั้ง โปรดิเวเซอร์ หรือสมาชิกในวงที่มีความสำคัญเลือกให้เป็น เป็นต้น)

สิ่งแวดล้อมที่ไอดอลต้องพบเจอ กิจกรรม และวัฒนธรรมที่ไอดอลต้องปฏิบัติเหล่านี้ถูกทางค่ายนำมาใช้เป็นจุดดึงดูดเหล่าแฟนคลับให้มาสนับสนุนไอดอลที่ตนรักอีกด้วย

ลักษณะของไอดอลทั้งสามประเทศผ่านการวิเคราะห์ของผู้ศึกษา

1) วิเคราะห์ผ่านกรอบประสบการณ์

ผู้ศึกษารับเอาวัฒนธรรมญี่ปุ่นในรูปแบบอนิเมะเป็นหลักมาตั้งแต่เด็กๆ ภายในอนิเมะหนึ่งเรื่องถูกประกอบสร้างเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมญี่ปุ่นในหลากหลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็น อาหาร ภาษา ประเพณี รูปแบบของสังคม ไปจนกระทั่งเพลง

ประกอบอนิเมะ จริตของเพลงกับจริตของผู้ศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ศึกษาจึงมีใจในการเปิดรับวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านเสียงเพลงมาตั้งแต่เด็ก ๆ จนได้เข้าไปสู่โลกของไอดอล ความคลั่งไคล้ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่วัยเยาว์ทำให้ต้องศึกษาและติดตามการเดินทางของไอดอลวงที่ผู้ศึกษาชื่นชอบ โลกเล่นอยู่ในวงการบันเทิงญี่ปุ่น เต็มโตไปพร้อมๆ กับผู้ศึกษา ความคลั่งไคล้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นเป็นพลังผลักดันให้เกิดการติดตามและหาข้อมูล ความคลั่งไคล้ที่ผ่านเข้ามาและผ่านไป แต่ข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมากกว่า 10 ปี ทำให้เกิดการตกตะกอนและสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

ไม่เพียงแต่ไอดอลญี่ปุ่นเท่านั้นที่ผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญ การเข้ามาของไอดอลเกาหลีใต้ในประเทศไทยในยุคหนึ่งสมัยหนึ่งผู้ศึกษาเองก็ได้คว้าหอดอยู่ในกระแสนั้นและเห็นการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนกระทั่งยุคที่คนในสังคมไทยไม่เกิดการตั้งคำถามว่าสิ่งเหล่านี้เรียกว่าอะไร แล้วทำไมถึงต้องมีภาษาแบบนี้ แล้วทำไมถึงต้องเต้นแบบนี้ และแน่นอนว่า ณ ปัจจุบัน การผสมผสานทางด้านวัฒนธรรมได้เกิดขึ้นผ่าน BNK48 ที่นำพาลักษณะของการเป็นไอดอลที่ผู้ศึกษาค้นเคยเข้ามาสร้างพื้นที่ในสังคมของประเทศไทย ผู้ศึกษาจึงมีความยินดีที่จะได้ใช้ประสบการณ์ตั้งแต่อดีตที่ได้สั่งสมมาทำการศึกษาและวิเคราะห์ อธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยผ่านเรื่องของผู้ศึกษาเคยคลั่งไคล้ภายใต้กรอบประสบการณ์ร่วมกับกรอบทฤษฎีของไอดอล แฟนคลับ และวัฒนธรรมกระแสนิยม

ตารางแสดงลักษณะของไอดอล

จากการวิเคราะห์ความเป็นมาของไอดอลของผู้ศึกษา ทำให้ได้ตารางเปรียบเทียบลักษณะของไอดอลประเทศเกาหลี ไอดอลประเทศญี่ปุ่น และไอดอลประเทศไทย (BNK48) มาได้ โดยมีสัดส่วนคะแนนคือ 3 = มาก 2 = ปานกลาง 1 = น้อย และ 0 = ไม่มี ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลลักษณะของไอดอลทั้ง 3 ประเทศ

ลักษณะของไอดอล	ไอดอลเกาหลีใต้	ไอดอลญี่ปุ่น	ไอดอลไทย (BNK48)
1. ช่วงการตั้งแต่อายุยังน้อย	3	3	3
2. หน้าตาดี มีความพินัยระดับเอเชีย	3	1	1
3. ขายได้ในระยะยาว	2	3	0
4. ร้องเพลงเพราะ	3	2	2
5. เด่นเก่ง	3	2	2
6. เน้นความธรรมชาติ	2	3	3
7. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด	3	3	3
8. เมื่อเปิดตัวมาแล้วถือว่าเป็นศิลปินโดยสมบูรณ์แบบ	3	1	1
9. มีการแข่งขันภายในวงสูง	2	3	3
10. ต้องเป็นแบบอย่างของความพยายาม	2	3	3
11. มีกิจกรรมในฐานะไอดอลมากมาย	1	3	3
12. ไอดอลถูกสนับสนุนให้มากกว่า 1 อาชีพ	2	3	2
13. ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติสูง	3	2	1
14. คอนเสิร์ตคือเวทีสำหรับฝึกฝน	1	3	2

จากตารางสรุปได้ว่า ลักษณะของไอดอลทั้ง 3 ประเทศที่มีความเหมือนกันมากที่สุดมีอยู่สองประการด้วยกันคือ 1. ช่วงการตั้งแต่อายุยังน้อย และ 2. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด แสดงให้เห็นว่าคนที่เข้ามาเป็นไอดอลในระดับเอเชียได้นั้นจะต้องช่วงการหรือเข้าร่วมอดิชั่นและผ่านการอดิชั่นตั้งแต่อายุยังน้อย อนุমানได้ว่าเด็กสามารถนำไปฝึกฝน ดัดร่างกาย วางแผน หรือเรียนเสริมในด้านต่างๆ และมีความเปิดรับมากกว่าผู้ใหญ่ อีกทั้งการอยู่ภายใต้กฎระเบียบของต้นสังกัดยังเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ไอดอลจะต้องเคารพและปฏิบัติตาม อาจจะมีอยู่ในรูปของสัญญาข้อผูกมัดหรือการดูแลจากทางต้นสังกัดก็ตาม

จากตารางแสดงลักษณะของไอดอลข้างต้นยังบอกได้อีกว่าไอดอลประเภทเกาหลีมีลักษณะสำคัญที่ประกอบให้เป็นอยู่ 7 ประการ คือ 1. ช่วงวัยตั้งแต่อายุน้อย 2. หน้าตาดี มีความพิถีพิถันระดับเอเชีย 3. ร้องเพลงเพราะ 4. เดินเก่ง 5. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด 6. เมื่อเปิดตัวมาแล้วถือว่าเป็นศิลปินโดยสมบูรณ์แบบ และ 7. ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติสูง ลักษณะทั้ง 7 ประการข้างต้นนี้ทำให้ไอดอลประเภทเกาหลีได้มีลักษณะที่น่าเกรงขามมากกว่าอีกสองประเทศ กล่าวคือมีความเป็นประชานิยมสูงกว่า ขายได้มากกว่า เป็นที่ยอมรับกว่า สามารถสร้างผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเพลง แฟชั่น และครอบครัวทางจิตใจได้มากกว่าไอดอลอีกสองประเทศเพราะได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติที่มากกว่า

ในขณะที่ลักษณะกลางๆ ของไอดอลเกาหลีคือ 3. ขายได้ในระยะยาว 6. เน้นความธรรมชาติ 9. มีการแข่งขันภายในวงสูง 10. ต้องเป็นแบบอย่างของความพยายาม 12. ไอดอลถูกสนับสนุนให้มีมากกว่า 1 อาชีพ กล่าวคือ ไอดอลเกาหลีแม้จะโตตั้งแต่ไหนแต่วันหนึ่งก็ต้องร้องโรยและความนิยมลดลงอาจด้วยแฟนคลับที่เติบโตมาพร้อมๆ กับวงก็ต้องเติบโตตามวงและถึงเวลาในการแยกย้ายกันไปทำเรื่องที่สำคัญกว่าในชีวิต อีกทั้งก็มีวงใหม่ที่เกิดขึ้นตามมาพร้อมกับแฟนคลับหน้าใหม่ที่พร้อมเข้ามาร่วมแย่งชิงเกียรติยศให้กับวงที่ตนเองชอบ ในเรื่องของความเป็นธรรมชาติถูกลดทอนความสำคัญลงให้น้อยกว่าหน้าตาที่ผู้มอง มองครั้งแรกแล้วรู้สึกว่าการหล่อหรือสวยซึ่งจำเป็นมากกว่าในไอดอลเกาหลี อีกทั้งการแข่งขันภายในวงของไอดอลเกาหลีอยู่ในระดับกลางเพราะวงเกาหลีนึงที่มีสมาชิกในวงไม่มากมายเท่ากับไอดอลญี่ปุ่นบางวง การแข่งขันจึงเป็นการแข่งขันกับตนเองมากกว่าที่จะทำอย่างไรก็ได้ให้เป็นที่นิยมจากแฟนคลับมากกว่าต้องแข่งขันกันเองภายในวง ในเรื่องของความต้องการเป็นแบบอย่างของความพยายามและการถูกสนับสนุนให้ทำมากกว่า 1 อาชีพ ก็เป็นเรื่องที่รองลงมาแต่ก็ยังมีค่าสำคัญอยู่ เพราะจากที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าไอดอลประเภทเกาหลีมีความเป็นไอดอลที่สมบูรณ์แบบอยู่ ไม่ว่าจะเรื่องการ

ร้องหรือการเต้น ความพยายามที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นมาจากการพยายามทำให้ตนเองมีข้อผิดพลาดในการแสดงให้น้อยที่สุดเพื่อคงความแข็งแกร่งของวงและความดูดีเมื่อการแสดงนั้นออกสู่สาธารณะ สำหรับการสนับสนุนให้ไอดอลมีมากกว่า 1 อาชีพนั้น จะขึ้นอยู่กับโอกาสที่ทางต้นสังกัดหยิบยื่นให้แต่จะไม่ได้มีโอกาสแบบนี้ในทุกคน และความต้องการให้ไอดอลของตนทำอาชีพอื่นๆ ควบคู่ไปด้วยกับการเป็นไอดอลมีความเป็นไปได้แต่ก็มีความเป็นไปได้น้อยและมีอิสระน้อยกว่าไอดอลอีกสองประเทศ เพราะสัญญาที่เคร่งครัดและศิลปินจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับสัญญาข้อผูกมัด ของทางต้นสังกัดเป็นหลัก

จากตารางด้านบนผู้ศึกษาพบว่า ลักษณะที่ไอดอลเกาหลีได้มีน้อยที่สุดคือ 11. มีกิจกรรมในฐานะไอดอลมากมาย และ 14. คอนเสิร์ตคือเวทีสำหรับฝึกฝน กล่าวคือ กิจกรรมในฐานะไอดอลของไอดอลเกาหลีได้มีเพียงเดินสายโปรโมทตามเวทีที่เปิดให้โปรโมทในช่วงโปรโมทซิงเกิ้ลเท่านั้น หากได้รับความนิยมนมากก็จะได้รับรางวัลจากรายการเพลงที่ได้เดินทางไปโปรโมทเป็นรายสัปดาห์ มีไปโปรโมทตามสถานีวิหุและออกรายการต่างๆ บ้าง แต่ความนิยมของไอดอลเกาหลีก็มีส่วนสำคัญหลักในกิจกรรมในอนาคตของวงไอดอลแต่ละวงที่จะเกิดขึ้น หากวงไหนได้รับความนิยมในซิงเกิ้ลนั้นๆ หรือความนิยมในแบรนต์ ก็จะได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่มากกว่าวงไอดอลที่ได้รับความนิยมน้อยซึ่งแทบจะไม่มีกิจกรรมอะไรมา ยิงคอนเสิร์ตที่ตามมาก็ยังเป็นเรื่องยาก สุดท้ายคือคอนเสิร์ตไม่ได้เป็นเวทีที่ไอดอลเกาหลีใช้ฝึกฝน อาจมีบ้างตามแต่ละบุคคลแต่เป้าหมายหลักของการจัดคอนเสิร์ตของไอดอลเกาหลีคือการได้พบปะกับแฟนๆ และการค้าขายเชิงพาณิชย์มากกว่า

ในขณะที่ผู้ศึกษาพบว่า ไอดอลจากประเทศญี่ปุ่นมีคุณลักษณะสำคัญ 9 ประการในการประกอบสร้างให้เป็นไอดอลที่เป็นเอกลักษณ์ในแบบญี่ปุ่น กล่าวคือ 1. เข้าวงการตั้งแต่อายุยังน้อย 2. ชายได้ในระยะยาว 3. เน้นความธรรมชาติ 4. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด 5. มีการแข่งขันภายในวงสูง 6. ต้องเป็นแบบอย่าง

ของความพยายาม 7. มีกิจกรรมในฐานะไอดอลมากมาย 8. ไอดอลถูกสนับสนุนให้ มีมากกว่า 1 อาชีพ และ 9. คอนเสิร์ตคือเวทีสำหรับฝึกฝน

อธิบายได้ว่า นอกจากไอดอลญี่ปุ่นจะนิยมเข้าวงการตั้งแต่อายุยังน้อยแล้ว นั้น เขาหรือเธอยังสามารถขายได้ในระยะยาวในฐานะไอดอลได้อีกด้วย ที่ประเทศ ญี่ปุ่นคำว่า ไอดอล จึงสามารถเรียกเป็นอาชีพไอดอลได้ โดยสถิติของไอดอลที่สามารถขายได้ในระยะยาวนั้นส่วนใหญ่จะเป็นไอดอลชาย ด้วยการวางแผนจัดการที่ดีของต้นสังกัด ไอดอลชายคนใดที่ได้รับความนิยมจากการออกคอนเสิร์ตไม่ว่าจะเป็นคอนเสิร์ตรวมของค่ายหรือคอนเสิร์ตของศิลปินภายในค่าย ไม่ว่าจะอยู่ตำแหน่งที่อยู่ข้างหลังขนาดไหน ถ้าหากแฟนคลับที่ส่วนมากเป็นแม่บ้านญี่ปุ่นที่ต้องทำงานอยู่กับบ้านเห็นเข้า ก็จะถูกสนับสนุน และเมื่อไอดอลชายคนดังกล่าวถูกสนับสนุนจนมีชื่อเสียง ต้นสังกัดก็จะผลักดันให้เขาไปเป็นนักแสดง ไปอยู่ในรายการวาไรตี้ เป็นพิธีกร หรือแสดงภาพยนตร์ ควบกับการทำหน้าที่ในฐานะไอดอลไปด้วย จึงเป็นที่มาของคุณลักษณะในเรื่องการสนับสนุนไอดอลให้มีมากกว่า 1 อาชีพ ขณะที่ไอดอลหญิงก็เช่นเดียวกัน เธอคนไหนที่เริ่มมีชื่อเสียงในหมู่แฟนคลับ ต้นสังกัดของเธอคนนั้นก็พยายามให้ไอดอลคนดังกล่าวไปสังกัดอยู่ตามช่องทางที่ต่างๆ ตามความสามารถของไอดอลคนนั้นๆ

ในขณะที่ความเป็นธรรมชาติเป็นอีกหนึ่งคุณลักษณะของไอดอลญี่ปุ่นที่เป็นเอกลักษณ์ การคัดเลือกไอดอลไม่ว่าจะเป็นไอดอลชายหรือไอดอลหญิงของต้นสังกัดที่ญี่ปุ่น มักเลือกเด็กที่มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปแต่มีอะไรบางอย่างที่สามารถพัฒนาได้ บางครั้งคนสวยหรือคนที่หล่อมากๆ ก็ไม่ได้รับคัดเลือกก็มี ไอดอลญี่ปุ่นจะเน้นความไม่สมบูรณ์ที่มีอนาคตให้เดินต่อ ส่งผลเกี่ยวข้องกับอีกหนึ่งคุณลักษณะที่ไอดอลญี่ปุ่นพึงมีนั่นก็คือ การเป็นแบบอย่างของความพยายาม เนื่องจากไอดอลญี่ปุ่นถูกคัดเลือกในครั้งแรกมาเพื่อให้สามารถพัฒนาได้โดยไม่จำเป็นต้องมีความสมบูรณ์แบบมาก่อนหน้าทั้งเรื่องหน้าตาและทักษะในการร้องการเต้น

ความพยายามในการพัฒนาตนเองจึงเป็นจุดขายที่เอาไว้มองดูเหล่าแฟนคลับให้พร้อมใจกันสนับสนุนและร่วมเติบโต ผลักดัน ประคับประคองเด็กหนุ่มหรือเด็กสาวที่พวกเขาเลือกไปตลอดเส้นทางของความฝันในฐานะไอดอล

ผู้ศึกษาคิดว่าสิ่งนี้เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและความผูกพันขั้นดีระหว่างศิลปินและแฟนคลับ ความพยายามนี้ยังส่งผลไปถึงอีกหนึ่งคุณลักษณะของไอดอลญี่ปุ่นอีกอย่างหนึ่งก็คือ การมีคอนเสิร์ตเป็นเสมือนเวทีสำหรับฝึกฝน หลากๆ ประเทศทั่วโลกเมื่อศิลปินมีการแสดงคอนเสิร์ตจะถือว่าศิลปินเหล่านั้นประสบความสำเร็จจนสามารถจัดคอนเสิร์ตเพื่อพบปะแฟนคลับและค้าขายในเชิงพาณิชย์ได้ แต่สำหรับไอดอลญี่ปุ่นส่วนใหญ่ เวทีคอนเสิร์ต จะเป็นเวทีเล็กหรือเวทีใหญ่ เวทีประจำค่ายหรือเวทีงานเทศกาลต่างๆ คอนเสิร์ตจะเปรียบเสมือนสถานที่ฝึกซ้อมหนึ่งที่สำคัญของไอดอลญี่ปุ่น ยิ่งเป็นวงไอดอลที่มีสมาชิกเยอะก็ยิ่งเป็นสถานที่อันทรงคุณค่าที่จะทำให้ผู้ชมรู้สึกรักและอยากที่จะสนับสนุนความพยายามของพวกเขา เพราะส่วนใหญ่แล้วไอดอลญี่ปุ่นจะมีการแข่งขันที่สูงแม้ภายในวงก็ตาม การที่ไอดอลคนใดได้รับการสนับสนุนและมีชื่อเสียงไอดอลคนนั้นก็จะมีชื่อเสียงและกลายเป็นกำลังหลักของกลุ่มขึ้นมาทันที มีโอกาสให้ไอดอลคนนั้นไปทำงานได้อีกหลากหลายอาชีพ เพิ่มความแข็งแกร่งในการยืนหยัดอยู่ในวงการไอดอลจนกลายเป็นไอดอลที่ประกอบอาชีพและมีอายุยืนยาวนานด้วยชื่อเสียงและการสนับสนุน แต่ถ้าหากไอดอลคนใดที่ได้รับความนิยมน้อยหรือไม่เป็นที่นิยมก็จะต้องอาศัยช่วงเวลาในการเพิ่มฐานแฟนคลับ แสดงการแสดงที่ตนเองได้ฝึกฝนให้ผู้คนได้เห็นและเกิดความต้องการสนับสนุนพวกเขาเหล่านั้นให้ได้ แต่ก็เป็นเรื่องยากสำหรับกลุ่มไอดอลที่มีสมาชิกอยู่เป็นจำนวนมาก

อีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถเรียกความนิยมจากเหล่าแฟนคลับได้ของไอดอลญี่ปุ่นก็คือ กิจกรรมในฐานะไอดอล ผู้ศึกษาจัดให้กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของไอดอล ไม่ว่าจะเป็น งานจับมือ งานเป่ายิงฉุบ ก็ตาม สุดท้าย

คุณลักษณะที่สำคัญของไอดอลญี่ปุ่นนั่นก็คือ การอยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไอดอลจะต้องเป็นแบบอย่างของคุณงามความดีที่ทั้งปวงในสังคมญี่ปุ่น โดยเฉพาะในเรื่องการซื้อสัตย์ต่อแฟนๆ พบได้บ่อยในไอดอลหญิงชาวญี่ปุ่นที่มีข่าวเสียหายเกี่ยวกับเรื่องราวความรัก รูปหลุดก่อนเข้าวงการหรือเมื่ออยู่ในวงการยังเป็นเรื่องละเอียดอ่อน หากผู้ใดฝ่าฝืนกฎของไอดอลที่มีมาอย่างยาวนาน คนผู้นั้นจะต้องรู้ด้วยสามัญสำนึกภายใต้กฎระเบียบของวัฒนธรรมตนและต้องแสดงความรับผิดชอบในการลาออกจากการเป็นไอดอลหรือที่เรียกว่า ‘การจบการศึกษา’ ไม่ว่าไอดอลคนดังกล่าวนั้นจะดังขนาดไหนก็ตาม นอกจากเรื่องราวลึกลับใดๆ แล้วนั้น การผิดกฎบางอย่างก็ถือว่าเป็นการทำผิดกฎได้เหมือนกัน เช่น การไม่อยู่ในบริเวณบ้านในช่วงเวลาเคอร์ฟิวของเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ การขับขี่ยานพาหนะที่ประมาทเลินเล่อ การสูบบุหรี่ในเด็ก เป็นต้น

ส่วนคุณลักษณะที่ไอดอลญี่ปุ่นพึงมีในระดับปานกลางคือ 4. ร้องเพลงเพราะ 5. เดินเก่ง และ 13. ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติสูง กล่าวคือ การร้องเพลงเพราะและการเดินเก่งเชื่อมโยงไปกับการเน้นความธรรมชาติ และ ต้องเป็นแบบอย่างของความพยายาม ที่ได้อธิบายไปแล้วก่อนหน้านี้ นั่นก็คือ ไอดอลญี่ปุ่นจะถูกคัดเลือกในวัยเด็กด้วยวิสัยทัศน์ที่สามารถนำเด็กคนดังกล่าวไปพัฒนาต่อได้ อีกทั้งยังต้องการให้แฟนคลับเห็นคนที่พวกเขาเลือกชอบเติบโตขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ ให้การสนับสนุน ผลักดัน และเฝ้ามองว่าไอดอลคนนั้นจะสามารถเปล่งประกายได้มากขนาดไหน จึงไม่จำเป็นที่จะต้องร้องเพลงเพราะมากหรือเดินเก่งมาตั้งแต่แรก อีกทั้งในเรื่องของการได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ไอดอลญี่ปุ่นเองยังไม่สามารถไปได้ถึงไอดอลเกาหลีได้ อาจเพราะด้วยแนวเพลง นโยบายทางการเมือง จริตบางอย่างที่ไม่เป็นที่นิยมของคนทั่วโลกเทียบเท่าไอดอลเกาหลีได้ แต่ทว่าไอดอลญี่ปุ่นเองก็เป็นที่รู้จักเป็นวงกว้างในระดับนานาชาติแต่ไม่เทียบเท่าไอดอลเกาหลีได้ ที่เป็นที่ยอมรับมากกว่า ส่วนคุณลักษณะที่ไอดอลญี่ปุ่นมีในระดับน้อย คือ 2. หน้าตาดี

มีความพึงพอใจระดับเอเชีย และ 8. เมื่อเปิดตัวมาแล้วถือว่าเป็นศิลปินโดยสมบูรณ์แบบ ก็เกี่ยวข้องโดยตรงกับที่ผู้ศึกษาได้อธิบายมาแล้วก่อนหน้าทั้งหมด หลักใหญ่ใจความก็คือ ไอตอลญี่ปุ่นมักถูกคัดเลือกมาด้วยลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่เต็มแต่สามารถเติมให้เต็มและพัฒนาต่อยอดได้ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการสนับสนุนของแฟนคลับต่อตัวศิลปินที่พวกเขาเลือกมาเป็นไอตอลนั่นเอง

สุดท้ายคือลักษณะของไอตอลไทยในที่นี้ที่หยิบยกขึ้นมาคือ ไอตอลไทย BNK48 เหตุผลที่ผู้ศึกษาเลือกไอตอลไทย BNK48 ก็เพราะว่าไอตอลไทยในปัจจุบันยังไม่มีเอกลักษณ์ชัดเจนเท่าไรนัก และยังมีไอตอลไทยวงไหนที่มีชื่อเสียงเทียบเท่า BNK48 ที่ถูกเรียกแทนว่าเป็นรูปธรรม เหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกเอาไอตอลไทย BNK48 มาวิเคราะห์ลักษณะของไอตอลร่วมกับอีกสองประเทศ จนได้ข้อสรุปว่าไอตอลไทย BNK48 มีลักษณะไอตอลที่เหมือนกันกับไอตอลญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก เหตุเพราะไอตอลไทย BNK48 รับเอาวัฒนธรรมไอตอลมาจากวง AKB48 ซึ่งเป็นวงพี่สาวต่างประเทศที่เป็นต้นฉบับให้กับวงน้องสาวในหลายๆ ประเทศ โดยลักษณะของไอตอลไทย BNK48 ที่มีเหมือนไอตอลญี่ปุ่น ประกอบด้วย 1. เข้าวงการตั้งแต่อายุยังน้อย 2. หน้าตาดี มีความพึงพอใจระดับเอเชีย 4. ร้องเพลงเพราะ 5. เด่นเก่ง 6. เน้นความธรรมชาติ 7. อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด 8. เมื่อเปิดตัวมาแล้วถือว่าเป็นศิลปินโดยสมบูรณ์แบบ 9. มีการแข่งขันภายในวงสูง 10. ต้องเป็นแบบอย่างของความพยายาม และ 11. มีกิจกรรมในฐานะไอตอลมากมาย

โดยมีลักษณะของไอตอล 4 ลักษณะที่ไม่เหมือนกับไอตอลญี่ปุ่น โดยลักษณะกลางๆ มี 2 ลักษณะด้วยกันคือ 12. ไอตอลถูกสนับสนุนให้มีมากกว่า 1 อาชีพ และ 14. คอนเสิร์ตคือเวทีสำหรับฝึกฝน อธิบายได้ว่า ไอตอลไทย BNK48 ถูกสนับสนุนให้มีมากกว่า 1 อาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นซีรีส์ ละคร หรือภาพยนตร์ แต่ก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่ากับไอตอลญี่ปุ่นที่มีโอกาสให้ไอตอลแต่ละคนสังกัดเอเจนซีที่แตกต่างกันเพื่อป้อนผลงานให้ในช่องทีวีและกิจกรรมต่างๆ เทียบ

เท่าไอดอลญี่ปุ่น ไอดอลไทย BNK48 ยังคงสังกัดอยู่ภายใต้ต้นสังกัดเดิมแต่ใช้วิธีเป็นการไปร่วมแสดงด้วยหรือตั้งใจส่งไอดอลคนนั้นๆ ไปเป็นตัวละครหลักในหนังหรือภาพยนตร์ที่ต้องการใช้ไอดอลไทย BNK48 เป็นตัวดึงดูดแฟนคลับ BNK48 ด้วยอีกทางหนึ่งทำให้ได้รับผลประโยชน์ทั้งสองทางระหว่างผู้สร้างภาพยนตร์และไอดอลไทย BNK48 ในส่วนเรื่องของคอนเสิร์ตคือเวทีสำหรับฝึกฝนสำหรับไอดอลไทย BNK48 เหตุผลที่ได้ระดับปานกลางไม่ได้ระดับเทียบเท่ากับไอดอลญี่ปุ่นเพราะว่าชื่อเสียงของ BNK48 ยังมีไม่มากพอที่จะสามารถจัดคอนเสิร์ตบ่อยๆ คอนเสิร์ตระดับจังหวัดหรือคอนเสิร์ตระดับประเทศได้เหมือนไอดอลญี่ปุ่น เวทีที่ใช้ในการฝึกฝนจึงมีน้อย ไอดอลไทย BNK48 มีลักษณะในการใช้เวทีในการฝึกฝนที่เอนเอียงไปทางไอดอลเกาหลีได้มากกว่าคือการไปโปรโมทซิงเกิ้ลตามสถานีโทรทัศน์และบริษัทออนไลน์ต่างๆ แต่ผู้ศึกษาก็ยังพบเห็นเวทีที่คล้ายคลึงกับไอดอลญี่ปุ่นอยู่บ้างคือเวทีโรดโชว์ที่จัดขึ้นเมื่อไอดอลไทย BNK48 ออกซิงเกิ้ลใหม่ จะมีการออกโรดโชว์ตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ เพื่อพบปะแฟนคลับ อีกทั้งเป็นเวทีที่ใช้ในการฝึกฝน และเพื่อกระจายความนิยมที่ตนมีสู่แฟนคลับที่ได้พบเห็นด้วย

ลักษณะของไอดอลไทย BNK48 ที่ไม่เหมือนกับไอดอลญี่ปุ่นและได้ระดับน้อยคือ การได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติสูง BNK48 เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติมากกว่าศิลปินไทยบางกลุ่มหรือบางคนเพราะ BNK48 เป็นวงน้องสาวต่างประเทศที่มีร่วมกับวงน้องสาวประเทศอื่นๆ ที่มีแฟนคลับกระจายตัวอยู่ทั่วโลก BNK48 ยังมีชื่อเสียงระดับเอเชียโดยดูได้จากการที่ไอดอลไทย BNK48 ได้รับความไว้วางใจจากทางต้นสังกัดใหญ่ที่ประเทศญี่ปุ่นให้ศูนย์กลางในการจัดคอนเสิร์ตระดับเอเชียอย่าง AKB48 Group ASIA FESTIVAL 2019 in BANGKOK อีกทั้งเมื่อ BNK48 ออกมิวสิกวิดีโอหรือซิงเกิ้ลใหม่ก็มักจะได้รับ ความสนใจจากแฟนคลับในการทำวิดีโอรีแอคชั่นลงช่องทางยูทูป ไม่ว่าจะเป็น แฟนคลับชาวลาว ฟิลิปปินส์ หรือ แฟนคลับชาวอินโดนีเซียก็ตาม

แต่เหตุผลที่ไอดอลไทย BNK48 เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติน้อยกว่าไอดอลเกาหลีและไอดอลญี่ปุ่นก็คือการเกิดขึ้นมาของไอดอลไทยที่ยังไม่มีเอกลักษณ์ชัดเจนและการเกิดขึ้นมาที่หลังแล้วยังเป็นการรับเอาวัฒนธรรมญี่ปุ่นมาดัดแปลงและพัฒนาทำให้เกิดการขาดเอกลักษณ์ที่คนทั่วไปรับรู้ได้ในครั้งแรกก็คือไอดอลไทย ความนิยมจากแฟนคลับต่างชาติส่วนมากจึงมาจากแฟนคลับต่างชาติที่เป็นแฟนคลับของวง AKB48 อยู่แล้ว

ลำดับสุดท้ายคือ ไอดอลไทย BNK48 สามารถขายได้ในระยะยาว ได้รับการประเมินเป็นศูนย์ กล่าวคือ ยังไม่มีข้อมูลใดๆ มารองรับว่าไอดอลไทยอย่าง BNK48 จะสามารถขายได้ในระยะยาวถึงแค่ไหน เหตุเพราะวัฒนธรรมที่ต่างกับกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นด้วย แต่สิ่งที่มีเหมือนกันคือ ไอดอล BNK48 เป็นผู้หญิง และความเป็นผู้หญิงมักมีความงามที่จำกัดตามช่วงวัย การเป็นวัยรุ่นเปรียบเสมือนช่วงวัยที่ผลิตาน หลังจากเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ผู้ศึกษาคาดว่าไอดอล BNK48 จะไม่สามารถได้รับความนิยมในฐานะเด็กสาวที่เต้นและร้องเพลงวัยรุ่นได้ แต่ถึงอย่างไรผู้ศึกษาเองก็ยังไม่พบหลักฐานที่แน่ชัดในเรื่องนี้ ลักษณะของไอดอลในข้อนี้จากไอดอลไทย BNK48 จึงยังคงไม่ได้รับการประเมิน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ไอดอลเป็นคำใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจะว่านานก็ไม่ได้นานมาก จะว่าใหม่ก็เรียกได้แต่ก็คงจะไม่ได้ถอดด้าม ไอดอลหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นแบบอย่างในเรื่องของการแสดงไม่ว่าจะเป็นทักษะการร้อง การเต้น หรือแฟชั่นต่างๆ ไอดอลประเภทนี้ส่วนใหญ่คนในสังคมไทยจะเรียกว่าศิลปินเกาหลีหรือนักร้องเกาหลี แต่ถ้าหากไอดอลที่เป็นตัวแทนของความพยายาม บทเพลงที่เต็มไปด้วยเนื้อหาของความฝันและการไม่ย่อท้อ ความน่ารักสดใส ไอดอลประเภทนี้จะหมายถึงไอดอลที่

โน้มเอียงความรู้สึกไปทางไอดอลที่มาจากประเทศญี่ปุ่นเสียส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น BNK48 ที่ถูกเรียกว่ากลุ่มไอดอลที่ให้ความรู้สึกอย่างหลังมากกว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับไอดอลและศิลปินเกาหลีของนักวิจัยไทยมักใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้ามาช่วยวิเคราะห์ศึกษาทั้งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และวัฒนธรรมกระแสนิยม แน่นอนว่าไอดอลเองก็คือศิลปิน ไม่ว่าจะเป็ไอดอลหรือศิลปินก็คือศิลปินและมักมีทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับแฟน (Fan) และความเป็แฟน (Fandom) เข้ามาเกี่ยวโยงเกี่ยวข้องด้วยเช่นเดียวกันไม่ต่างจากแนวคิดและทฤษฎีทางวัฒนธรรม ดังนั้นคำว่าไอดอลจึงเกี่ยวโยงกับวัฒนธรรมและความเป็แฟนที่มีความสอดคล้องกัน

วัฒนธรรมเป็นต้นตอของการก่อกำเนิดไอดอลและกิจกรรมที่ไอดอลทำ วัฒนธรรมไอดอลของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นมีเอกลักษณ์และมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมากจากความเป็นชาตินิยมด้วยส่วนหนึ่ง จากการสนับสนุนของรัฐบาลของแต่ละรัฐแต่ละประเทศด้วยส่วนหนึ่ง วัฒนธรรมไอดอลกลายเป็นวัฒนธรรมกระแสนิยมจากการสนับสนุนของแฟนคลับ แฟนคลับเป็นผู้นำพาไอดอล แพร่กระจายวัฒนธรรมไอดอลที่อยู่ในตัวของพวกเขาผ่านกิจกรรมที่ไอดอลต่างๆ ร่วมทำกับแฟนคลับออกสู่สังคม จากสังคมถูกยอมรับในระดับประเทศ จากประเทศ ถ้าถอมคลื่นกระแสนิยมข้ามพรมแดนไปยังผู้ที่เปิดรับและแพร่กระจายวัฒนธรรมดังกล่าวให้ผลิบานออกดอกออกผลยื่นลำต้นยังสังคมนั้นสืบต่อไป ด้วยการกระทำที่ผู้กระทำและผู้ร่วมสืบสานรู้สึกเห็นพ้องต้องกันว่าดีงามจึงอนุรักษ์และสืบสานความดีงามนี้ต่อไปยังรุ่นสู่รุ่น

การมองไอดอลไทย BNK48 ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยก็เช่นเดียวกัน ในขณะนี้ มีสิ่งที่เรียกว่าไอดอลเกิดขึ้นมาในสังคมไทยที่ให้ความหมายแตกต่างไปจากไอดอลที่หมายถึงศิลปินเกาหลีใต้หรือเน็ตไอดอลในอดีตของประเทศไทย ภาพจำใหม่ที่ทำให้คนในสังคมคิดถึงเมื่อกำนี้ถูกกล่าวถึงคือไอดอลที่มีความคล้ายคลึงกับไอดอลญี่ปุ่น

หลายประการ เช่น การเข้าวงการตั้งแต่อายุยังน้อย เน้นความธรรมชาติ อยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด มีการแข่งขันภายในวงสูง เป็นแบบอย่างของความพยายาม และมีกิจกรรมในฐานะไอดอลมากมาย

คำว่าไอดอลมีความเป็นประชานิยมแสดงให้เห็นจากการถูกหยิบยืมมาใช้ในหลายยุคหลายสมัย ไม่มีความหยุดนิ่งหรือตายตัวของความหมายที่ชัดเจนในสังคมไทย ปัจจุบันคำว่าไอดอลในสังคมไทยหมายถึง กลุ่มศิลปินที่มีลักษณะดังที่ผู้ศึกษาได้กล่าวไปข้างต้น ยังมีความหมายถึงศิลปินเกาหลีที่กล่าวอาณานิคมทางวัฒนธรรมที่วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ยินยอมให้เป็นเจ้าอาณานิคมทางวัฒนธรรม คำว่าไอดอลยังมีความหมายถึงแบบอย่างที่ดีหรือบุคคลที่มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อการดำเนินชีวิตของคนทั่วไป ยังมีความหมายถึงวัยรุ่นที่เป็นแบบอย่างด้านความเป็นอยู่ การศึกษา หรือ แฟชั่น รวมไปถึงจนถึงผู้ที่มีอิทธิพลจากสื่อและผู้ที่ได้ดังจากสื่อสมัยใหม่ในช่องทางต่างๆ

จนกว่าคำว่าไอดอลจะถูกใส่ความหมายเพิ่มเข้ามาในสังคมไทย คำๆ นี้ที่เกิดขึ้นดูเหมือนจะถูกพยายามนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้เกิดไอดอลสัญชาติไทยที่ถูกปลุกกระแสมาจากการประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากของ BNK48 อย่างเป็นรูปธรรมที่ผ่านมา จนกว่าจะถึงวันนั้นพวกเราคงได้เห็นคำว่า ‘ไอดอล’ ที่ถูกสื่อถึงกลุ่มคนไทยที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการวิเคราะห์ผ่านมุมมองและประสบการณ์ของผู้ศึกษาในบทความนี้ นั่นก็เพราะว่า คำว่า ‘ไอดอล’ คำๆ นี้ ถูกอัดแน่นไปด้วยวัฒนธรรมกระแสนิยมที่ไม่ว่ายุคไหนสมัยไหนก็จะถูกนำมาใช้โดยมีผู้เผยแพร่คือกลุ่มแฟนคลับที่คอยเติมพลังชีวิตให้กับคำๆ นี้เรื่อยมาให้มีชีวิตโลดแล่นมาทุกยุคทุกสมัยในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1) BNK48 รับเอาแบบอย่างความเป็นไอดอลมาจากไอดอลญี่ปุ่นเพราะเป็นการซื้อลิขสิทธิ์แฟรนไชส์มาจากประเทศญี่ปุ่น การสร้างไอดอลในลักษณะการ

ชื่อลิขสิทธิ์มาเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องมีการสอดแทรกวัฒนธรรมไทยผสมเข้าไปอย่างกลมกลืนให้มากขึ้น

2) BNK48 ได้สร้างวัฒนธรรมกิจกรรมมากมายหลากหลายที่สร้างความแปลกใหม่ในอุตสาหกรรมบันเทิงไทยและได้รับการตอบรับจากแฟนคลับ เช่น กิจกรรมจับมือ การเก็บรูปคู่ กิจกรรมกีฬาสำหรับไอดอล งานเป่ายิงฉุบเพื่อค้นหาเซ็นเตอร์ของเพลงถัดไป กิจกรรมเหล่านี้สามารถนำมาปรับใช้กับกลุ่มศิลปินหรือไอดอลไทยได้ในอนาคต

3) การสร้างศิลปินไอดอลจำเป็นต้องมีการเปิดตัวได้ตั้งแต่อายุยังน้อยเพื่อให้แฟนคลับเห็นถึงพัฒนาการและความสำเร็จของเหล่าแฟนคลับไปพร้อมๆ กับไอดอลที่พวกเขาชื่นชอบ

บรรณานุกรม

- ชนารัตน์ อิมแจ่ง, และพรทิพย์ เย็นจะบก. (2557). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเกาหลีผ่านซีรีส์เกาหลี. ใน *เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 52: สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (น. 526-533). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เด็กสุด 12 ขวบ CGM48 เปิดตัว 25 สมาชิก ออม ล้นจับฝักหนักเต็ม ร้อง. (2562, 27 ตุลาคม). *ผู้จัดการออนไลน์*. <https://mgronline.com/onlinesec tion/detail/9620000103123>
- นภาพร ไตรวิทย์วารีกุล, ภูวนาท คุณผลิน, และสายทิพย์ มนตรี. (ผู้จัดรายการ). (2560, 8 กรกฎาคม). *โพร์ ศกสิทธิ์น์ เปิดใจครั้งแรกเล่าอดีตรัก* [คลับฟลาย เดย์โชว์]. จีเอ็มเอ็มทีวี (ช่อง 25).
- ปีเอ็นเคโพร์ตีเอต*. (2561). สืบค้นจาก <https://www.bnk48.com/>
- ภาพบรรยากาศในงาน Japan Expo Thailand 2015*. (2559, 22 มกราคม). สืบค้นจาก <https://www.thailandexhibition.com/Report/1686>
- ภิญญพันธ์ พจนะลาวัฒน์. (2559). พลวัตของการกลายเป็นท้องถิ่นของความเป็นญี่ปุ่นในประเทศไทย ตั้งแต่ทศวรรษ 2520. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 32(2), 27-46.
- ศิลปิน K-POP กลุ่มแรกๆที่ก้าวสู่ตลาดโลก*. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/mytaemi/silpin-k-pop-klum-raek-thi-kaw-sutlad-lok>
- Beth Hong. (2012, August 7). Bizarre Gangnam Style' K-pop music video blows up worldwide. *The Vancouver Observer*. <https://www.vancouverobserver.com/blogs/thescene/bizarre-gangnam-style-k-pop-music-video-blows-worldwide>